

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ

Кафедра хореографії і танцювальних видів спорту

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-
практичної конференції
«Хореографічна термінологія:
виклики сучасності»

12 листопада 2025 року

Київ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ
Кафедра хореографії і танцювальних видів спорту

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
«Хореографічна термінологія: виклики сучасності»

12 листопада 2025 року

Київ 2025

Редакційна колегія:

Соронович Ігор Михайлович Кандидат наук з фізичного виховання та спорту, майстер спорту України міжнародного класу, суддя міжнародної категорії WDC, завідувач кафедри хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України, керівник Всеукраїнської ради спортивних танців, керівник Асоціації спортивних танців м. Києва

Козинко Лілія Леонідівна Кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України

Хом'яченко Олеся Олександрівна Доктор філософії з фізичної культури і спорту, старший викладач кафедри хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України

ББК 75.151.2

УДК 792.8

Хор 79

Хореографічна термінологія: виклики сучасності: Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 12 листопада 2025 р. [Електронний ресурс]. – К., 2025. – 145 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Хореографічна термінологія: виклики сучасності», проведеною кафедрою хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України 12 листопада 2025 р. До збірника увійшли тези учасників конференції у авторській редакції.

Затверджено на засіданні кафедри хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України протокол № 7 від 23 грудня 2025 р.

© Автори статей

Коверзюк Дарина Миколаївна, Козинко Лілія Леонідівна Переосмислення поняття «пластичність» у сучасному танці: соматичні практики як простір тілесної трансформації.....	72
Богуславська Юлія Андріївна, Тараненко Юлія Петрівна Патріотичне виховання дітей засобами українського народного танцю...	76
Губа Анастасія Олександрівна, Козинко Лілія Леонідівна Визначення рівнів розвитку артистичних здібностей молодших школярів у процесі використання імпровізації на заняттях хореографії.....	80
Крутієнко Матвій Віталійович, Бабак Світлана Віталіївна Необхідність масажу для покращення гемодинаміки у танцюристів.....	85
Кравченко Марія Олександрівна, Козинко Лілія Леонідівна Хореографія як невід’ємна складова циркового номеру.....	90
Кочубей Анна Олександрівна, Козинко Лілія Леонідівна Лабан-аналіз як метод дослідження тілесності танцівника.....	95
Струкова Анастасія Миколаївна, Рожкова Тетяна Андріївна Комплексний вплив занять спортивними танцями на морфофункціональні та психоемоційні показники жінок із надмірною масою тіла.....	101
Черненко Катерина Юріївна, Козинко Лілія Леонідівна Потенціал інтеграції технік сучасного танцю у підготовці художніх гімнасток.....	105
Богатирьова Майя Едуардівна, Щур Людмила Богданівна Традиційні терміни в сучасній хореографічній практиці: нові трактування.....	108
Виклюк Роксолана Романівна, Лупак Наталія Миколаївна Перспективи використання сучасних цифрових систем фіксації руху у професійній підготовці майбутніх хореографів.....	113
Яремій Ангеліна Ярославівна, Водяна Валентина Олександрівна Рух як текст: семіотичні підходи.....	117
Слепухін Володимир, Соколова Ольга Валеріївна Роль візуалізації у формуванні художньо-образного мислення майбутніх хореографів.....	121
Кучер Тетяна Михайлівна, Хом’яченко Олеся Олександрівна Сучасний стан проблеми впливу самооцінки на психологічний стан та досягнення танцюристів у спортивних танцях.....	124
Конобас Олексій Русланович, Сороневич Ігор Михайлович Баланс між дисципліною та довірою в хореографії.....	128
Євтушенко Тетяна Петрівна, Рожкова Тетяна Андріївна Психолого-педагогічні чинники розвитку професійної компетентності тренера зі спортивного танцю.....	132
Демков В’ячеслав Іванович, Хом’яченко Олеся Олександрівна Теоретичні основи та особливості формування тактичної майстерності спортсменів-танцюристів на етапі спеціалізованої підготовки.....	136
Єсик Ліза Володимирівна, Рожкова Тетяна Андріївна Інтеграція сучасних іт-технологій у спортивні танці як інструмент залучення спонсорів та розвитку партнерств.....	139

РУХ ЯК ТЕКСТ: СЕМІОТИЧНІ ПІДХОДИ

Яремій Ангеліна Ярославівна

*студентка 3 курсу бакалаврату спеціальності 024 Хореографія
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Науковий керівник:

Водяна Валентина Олександрівна

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

<https://orcid.org/0000-0001-6358-1680>

У сучасному гуманітарному знанні рух дедалі частіше осмислюється не лише як фізична або хореографічна категорія, а як текст, який не обмежується лише фізичним проявом чи елементом художньої виразності, а становить складну знакову структуру, у якій відображаються соціальні, культурні та ментальні коди. У призмі семіотики культури (Ю. Лотман, У. Еко, Р. Барт) будь-яке людське діяння – це текст, що підлягає прочитанню й інтерпретації. Рух, як форма невербальної комунікації, містить у собі систему знаків, здатних передавати зміст і створювати культурні смисли. Саме тому аналіз руху як тексту вимагає поєднання семіотичного, феноменологічного та культурологічного підходів, які дозволяють осмислити його як засіб пізнання світу, комунікації та самовираження.

В українському науковому дискурсі ця тема набуває нової актуальності – у працях, присвячених невербальній комунікації [4], мові танцю [3], семіотичній інтерпретації культури [1; 2], а також лінгвокультурним моделям концепту руху [6]. Проте дослідження руху як тексту в контексті цілісної семіотичної системи культури все ще залишається недостатньо розробленим, що визначає актуальність цього дослідження.

Метою публікації є намір розглянути танцювальний рух як знакову систему, що функціонує за принципами тексту, та окреслити основні семіотичні підходи його аналізу.

Поняття руху як тексту походить із семіотичної теорії культури Ю. Лотмана, який у своїй праці *Universe of the Mind* [11] наголошував, що будь-який культурний феномен можна тлумачити як знакову систему. У межах його концепції «семіосфери» рух постає як комунікативна подія, що набуває значення лише у взаємодії з іншими знаками та контекстами. Як зауважує Л. Архипова [1], інтерпретація в семіотичній теорії є не просто тлумаченням, а умовою існування тексту – рух починає «говорити» лише тоді, коли його сприймають і осмислюють.

Розглядаючи рух у контексті невербальної комунікації, І. Ковалинська [4] зазначає, що тіло людини є самостійним знаковим інструментом, який формує власну граматику та семантику. Така тілесна «мова» має структуру, подібну до вербальної: рухи й жести утворюють певну синтаксичну та інтонаційну організацію, через яку передається емоційний або культурний зміст. Феноменологічна перспектива, яку розвиває М. Мерло-Понті, дозволяє побачити рух як спосіб тілесного пізнання світу – не лише акт сприймання, а й форму вираження буття людини у просторі. У цьому сенсі рух – це одночасно текст і досвід, що поєднує внутрішнє переживання та зовнішню форму комунікації.

Особливе значення у сучасних дослідженнях має система *Laban Movement Analysis* (LMA), створена Рудольфом Лабаном [8] у якій пропонується опис руху через чотири параметри: *Body, Effort, Shape, Space* – тіло, зусилля, форма і простір. Ці категорії можна розглядати як структурні елементи тексту руху: тіло виступає носієм змісту, зусилля – емоційно-інтонаційним акцентом, форма – граматиною, а простір – синтаксисом рухової мови. Завдяки такому підходу стає можливим інтерпретувати будь-який руховий акт як знакову подію, що має власну семантику та комунікативну мету.

С. Демчук [3], досліджуючи народний танець у світлі семіотики та тілесної когніції, наголошує, що танець – це форма невербального тексту, у якому рухи виконують функцію знаків, що передають ідентичність, емоції та культурну пам'ять. Подібну думку розвиває І. Патен [6], аналізуючи фразеологізми,

пов'язані з рухом: навіть у мовній картині світу рух відображає уявлення про динаміку, напрямок і соціальну взаємодію. Така паралель між рухом у мові та в культурі свідчить про універсальність його семіотичної природи.

Дослідження семіозису як процесу творення значень також дозволяє глибше зрозуміти рух як текст. О. Шаф [9] розглядає дзеркальність у поезиці як форму семіотичного відображення, що подібна до тілесного руху, який транслює та віддзеркалює досвід. М. Гон [2] показує, як семіотика може слугувати інструментом аналізу соціальних конфліктів, – у цьому контексті рух у культурі набуває рис знака опору, протесту чи ідентичності. Нарешті, Н. Філіппова [7] підкреслює, що невербальні засоби комунікації формують інформаційний простір культури нарівні зі словом, а отже, рух має статус повноцінного тексту в системі культурних кодів.

Аналіз руху через моделі, подібні до Laban Movement Analysis, відкриває можливість системно досліджувати невербальний текст хореографічної культури та виявляти механізми його смислотворення. Розуміння танцювального руху як тексту поглиблює уявлення про культуру як динамічну семіосферу, у якій кожен жест, поза чи траєкторія – це знак, що творить і передає смисл

Отже, можемо підсумувати, що хореографічний рух як текст – це складна багаторівнева структура, у якій поєднуються тілесне, емоційне, соціальне та культурне. У семіотичній перспективі він постає як знакова система, що набуває значення лише у процесі інтерпретації. Семіотичні, феноменологічні та культурологічні підходи дозволяють розглядати хореографічний рух не лише як об'єкт спостереження, а як форму комунікації, у якій тіло стає носієм смислів.

Список використаних джерел

1. Архипова Л. Інтерпретація як умова існування в семіотичній теорії . *Філософія та релігієзнавство. Наукові записки НаУКМА*. 2000. Т. 18. С. 59-66. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/9705>)
2. Гон М. М. Семіотика як інструмент етнічного обвинувачення в сучасній Україні. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2008. Вип. 41. С. 84–92. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/gon_semiotyka.pdf

3. Демчук С. В. Мова руху: народний танець у світлі семіотики, тілесної когніції та комунікації. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* 2025 № 2 С. 140–145. URL: <https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/338918>.
4. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація: навчальний посібник. Київ : Освіта України, 2014. 218 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/4631/1/I_Kovalynska_NC_GI.pdf.
5. Лотман Ю. Текст у тексті. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. С. 428-441.
6. Патен І. Концепт «рух» в українській та англійській фразеосистемах: лінгвокультурний та семантико-ідеографічний підходи. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*, 2022. С. 129–139. URL: <https://nwed.dspu.edu.ua/article/view/247206>. (nwed.dspu.edu.ua)
7. Філіппова Н. М. Ф. Знак – інформація – мова: семіотика та комунікація : навч. посібник. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Миколаїв : НУК, 2023. 188 с. URL: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cd73aaf0-5ec4-4100-8e88-2173b56cad7/content>.
8. Чакава, Т. О. Система аналізу руху Рудольфа фон Лабана *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти*. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Вип. 19 (24). С. 144–147. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/18430>
9. Шаф О. Семіозис дзеркала в поезиці ліричного тексту. *Актуальні проблеми української літератури і фольклору*. 2019. № 27. DOI: <https://doi.org/10.31558/2308-1902.2019.27.8>
10. Яковлев О. В. Семіотика як методологія дослідження культурного простору України. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Культурологія*. № 2'2015 С. 71–75
11. Lotman, Y. *Universe of the Mind: A Semiotic Theory of Culture*. Indiana University Press. 1990. URL: <http://surl.li/oentc>